

úloh súvisiacich s trestným konaním. Inštitút súčinnosti s orgánmi činnými v trestnom konaní predstavuje dôležitý nástroj boja s trestnou činnosťou, ktorý napomáha naplňovať úlohy a ciele trestného konania. Pod poskytnutím súčinnosti štátnymi orgánmi, orgánmi vyšších územných celkov, právnickými a fyzickými osoba je potrebné rozumieť akúkoľvek kooperáciu s orgánmi činnými v trestnom konaní, resp. v zmysle vyhlášky č. 275/2022 Z. z. aj s nepoverenými príslušníkmi PZ. Za každých okolností by však malo ísť o takú spoluprácu, ktorá je spôsobilá prispieť k napĺňaniu účelu trestného konania, a to k odhaľovaniu trestnej činnosti a jej páchatel'ov, k ich spravodlivému potrestaniu, odňatiu výnosov pochádzajúcich z trestnej činnosti a v neposlednom rade k zachovávaniu základných ľudských práv a slobôd jednotlivcov.

Vo vzťahu k poskytovaniu súčinnosti orgánom činným v trestnom konaní (spoločne s nepoverenými príslušníkmi PZ v rozsahu podľa vyhlášky č. 275/2022 Z. z.) si na tomto mieste dovoľíme upriamiť pozornosť aj na znenie § 3 ods. 2 TP. Zákonodarca prostredníctvom § 3 ods. 2 TP ustanovil povinnosť štátnym orgánom, vyšším územným celkom, právnickým a fyzickým osobám oznamovať akékoľvek podozrenie zo spáchania skutku, ktorý vykazuje znaky trestného činu. V rámci dotknutého ustanovenia navyše zákonodarca zakotvil povinnosť dotknutých subjektov vybavovať dožiadania orgánov činných v trestnom konaní, súdov, ako aj nepoverených príslušníkov PZ včas. V kontexte vymedzeného rámca súčinnosti osôb nespádajúcich do rámca trestného konania tak zákonodarca požaduje aktívny prístup zo strany dotknutých subjektov.

Na záver tak možno ustáliť, že požadovanie súčinnosti zo strany štátnych orgánov, vyšších územných celkov, právnických a fyzických osôb od orgánov činných v trestnom konaní v zmysle vyhlášky č. 275/2022 Z. z. prináleží aj nepoverenému príslušníkovi PZ. Dotknuté oprávnenie nepovereného príslušníka PZ má navyše aj svoj ekvivalent obsiahnutý v povinnosti aktívneho oznamovania trestnej činnosti uvedenými subjektmi. V rámci vzájomnej interakcie špecifikovaného oprávnenia na jednej strane a s ním korešpondujúcej povinnosti dotknutých subjektov na druhej strane, tak zákonodarca ustanovil právny základ pre efektívnu výmenu informácií potrebných na dosiahnutie účelu trestného konania.

K písm. b)

Priebeh trestného konania spočíva na pomerne rozsiahlom diapazóne jeho základných zásad, ktoré predstavujú axiomatický základ trestného procesu. Tieto vedúce idey, ktoré vo svojom súhrne predstavujú koncepčné nastavenie trestného konania v podmienkach Slovenskej republiky, sú následne precizované prostredníctvom jednotlivých ustanovení Trestného poriadku. Imanentnou súčasťou bazálnych zásad trestného konania je i právo na tlmočníka a prekladateľa v zmysle § 2 ods. 20 TP. Ak teda obvinený (príp. jeho zákonný zástupca), svedok, poškodený alebo zúčastnená osoba vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa trestné konanie vedie, bude opatrením do konania pribrať tlmočník alebo prekladateľ. Praktická realizácia zásady práva na svoj jazyk napomáha napĺňaniu obsahu práva na spravodlivý proces obsiahnutého v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Rovnako tak v prípade zásady práva na svoj jazyk možno identifikovať aj výrazný ústavnoprávny presah čl. 47 ods. 4 Ústavy SR (právo na konanie v jazyku, ktorému strana rozumie).

Právo jednotlivca na (trestné) konanie v jazyku, ktorému rozumie, teda predstavuje ústavnoprávnu maximu, na ktorú nemožno rezignovať, resp. ju nemožno prehliadať. V opačnom prípade dôjde k vade konania, ktorá môže mať za následok zásah do zásady

práva na obhajobu, resp. v širšom kontexte do práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd). V tejto súvislosti je preto logické, že zákonodarca prostredníctvom § 1 písm. b) vyhlášky č. 275/2022 Z. z. rozšíril rozsah úkonov realizovaných nepovereným príslušníkom PZ v rámci trestného konania aj o oprávnenie pribrať do konania tlmočníka. Vplyv zásady práva na svoj jazyk na spravodlivý proces však nie je absolútny a jeho nedostatky automaticky nediskvalifikujú zákonosť už vykonaných úkonov. Na zákonosť úkonov vykonaných v trestnom konaní bez prítomnosti tlmočníka totiž nemá vplyv jeho neprítomnosť, pokiaľ obvinený pred vykonaním jednotlivých úkonov vyhlási, že rozumie jazyku, v ktorom majú byť uskutočnené, a že tlmočníka nežiada.⁴

Nepoverený príslušník PZ je pri aplikácii § 1 písm. b) vyhlášky č. 275/2022 Z. z. viazaný postupom a zákonnými požiadavkami obsiahnutými v rámci § 28 ods. 1 TP. V zmysle dotknutého ustanovenia tak možno opatrením pribrať tlmočníka v prípade, ak je potrebné pretlmočiť obsah výpovede alebo ak obvinený, resp. jeho zákonný zástupca, svedok, poškodený alebo zúčastnená osoba vyhlási, že nerozumie jazyku, v ktorom sa konanie vedie. To platí aj pre prípady, ak takáto osoba vyhlási, že nehovorí slovenským jazykom.

Výber konkrétneho tlmočníka je uskutočňovaný zo zoznamu znalcov, tlmočníkov a prekladateľov vedeného Ministerstvom spravodlivosti SR.

K písm. c)

Nepoverený príslušník PZ je v rámci trestného konania v zmysle zásady práva na svoj jazyk obsiahnutej v § 2 ods. 20 TP oprávnený pribrať do trestného konania prekladateľa prostredníctvom opatrenia. Prekladateľ sa do konania priberie v prípade, ak vystane potreba prekladu uznesenia o vznesení obvinenia, uznesenia o vzatí obvineného do väzby, obžaloby, dohody o vine a treste a návrhu na jej schválenie, rozsudku, trestného rozkazu, rozhodnutia o odvolaní a rozhodnutia o podmienečnom zastavení trestného stíhania. Práva na prekladateľa sa obvinený môže vzdať, pričom o tejto možnosti, ako aj o dôsledkoch vzdania sa práva musí byť poučený. V prípade, ak ide o rozhodnutie o viacerých obvinených, pričom žiadosť o preklad konkrétneho rozhodnutia vyjadril iba niektorý z nich, preloží sa rozhodnutie len vo vzťahu k tomuto obvinenému a iba v rozsahu, ktorý sa ho týka, ak sa jednotlivé časti rozhodnutia dajú od seba oddeliť.

Vo vzťahu k diferentným a koherentným znakom pribratia tlmočníka a prekladateľa do trestného konania je potrebné uviesť, že prevažujú koherentné znaky oboch inštitútov. Podstatná odlišnosť medzi pribratím tlmočníka a pribratím prekladateľa tkvie práve v účele, kvôli ktorému sa tieto subjekty priberajú do konania. Kým v prípade tlmočníka je účelom zabezpečenie tlmočenia celého priebehu konania do jazyka, ktorému subjekt zainteresovaný na trestnom konaní rozumie, v prípade prekladateľa je týmto účelom zabezpečenie prekladu konkrétneho rozhodnutia alebo inej písomnosti. Naproti tomu, najvýraznejším koherentným znakom medzi oboma inštitútmi je bezpochyby napĺňanie zásady práva na svoj jazyk (v trestnom konaní) obsiahnutej v § 2 ods. 20 TP. V tejto súvislosti preto odkazujeme na výklad obsiahnutý v komentári k § 1 písm. b) vyhlášky č. 275/2022 Z. z.

Výber konkrétneho prekladateľa je uskutočňovaný zo zoznamu znalcov, tlmočníkov a prekladateľov vedeného Ministerstvom spravodlivosti SR.

⁴ Uznesenie Krajského súdu v Plzni z 12. júla 2001, sp. zn. 6 To 550/2001 (R 30/2002).

K písm. d)

Prostredníctvom § 1 písm. d) vyhlášky č. 275/2022 Z. z. zákonodarca rozširuje okruh právomocí nepovereného príslušníka PZ o možnosť zaistenia vecí na účely dokazovania v intenciiach § 89a ods. 1 TP. S ohľadom na konkrétne znenie vyhlášky č. 275/2022 Z. z. je potrebné ustáliť, že nepoverený príslušník PZ je oprávnený zaisťovať vec výlučne na účely dokazovania. Spôsob, akým môže nepoverený príslušník PZ zaisťovať vec, je navyše potrebné redukovať výlučne na inštitút vydania vecí (§ 89a ods. 1 TP). V kontexte uvedeneho je teda potrebné prioritne odlíšiť vec zaisťovaných na účely trestného konania a vec zaisťovaných na účely dokazovania. Rovnako je potrebné ustanoviť aj vzájomný vzťah medzi vecou dôležitou na účely trestného konania a vecou zaisťovanou na účely dokazovania.

Vecou dôležitou na účely trestného konania sa rozumie i) vec, ktorá môže slúžiť na účely dokazovania, ii) nástroj, resp. prostriedok spáchania trestnej činnosti, a iii) výnos z trestnej činnosti (§ 89 ods. 1 TP). Uvedenú koncepciu rozlišovania vecí dôležitých pre trestné konanie zaviedla do právnej úpravy trestného konania novela Trestného poriadku, ktorá bola prijatá prostredníctvom zákona o správe zaisteného majetku.

Z koncepcného hľadiska teda zákon o správe zaisteného majetku zaviedol diferenciačné kritérium na zaisťovanie vecí dôležitých pre trestné konanie. Týmto kritériom je účel, kvôli ktorému sa konkrétne veci zaisťujú. V nadväznosti na zmienene odlišovacie kritérium tak možno v kontexte novely Trestného poriadku prostredníctvom zákona o správe zaisteného majetku zaisťovať veci na účely dokazovania alebo zaisťovať nástroje a výnosy z trestnej činnosti na účely uloženia majetkového trestu alebo ochranného opatrenia.

Z formulácie § 89 ods. 1 TP možno vyabstrahovať záver o tom, že vec slúžiaca na účely dokazovania je subkategóriou vecí dôležitej pre trestné konanie. Ide teda o podmnožinu vecí, ktoré sú zaisťované na účely zabezpečenia cieľov trestného konania v súlade s § 1 TP. V tejto súvislosti pri výklade pojmu „vec“ odkazujeme na znenie § 130 a nasl. TZ.

Pod **vecou zaisťovanou na účely dokazovania** je potrebné rozumieť akúkoľvek vec, ktorá môže prispieť k náležitému objasneniu veci (skutkového stavu) a ktorá bola získaná zákonným spôsobom prostredníctvom dôkazných prostriedkov alebo zaisťovacích úkonov podľa Trestného poriadku alebo osobitného právneho predpisu (§ 119 ods. 3 TP). V rámci takéhoto vymedzenia veci zaisťovanej na účely dokazovania možno identifikovať osobitný dôraz na získanie vecí zákonným spôsobom, t. j. získanie vecí v súlade s Trestným poriadkom alebo iným osobitným právnym predpisom. Týmto osobitným predpisom sa rozumie napríklad zákon o PZ, zákon o ochrane pred odpočúvaním a pod. V tejto súvislosti má zákonnosť postupu pri zaisťovaní vecí na účely dokazovania rozhodujúci vplyv na prípustnosť potenciálneho dôkazu, ako aj jeho dôkaznú silu. Nezákonnosť postupu pri zaisťovaní vecí (bez ohľadu na spôsob či účel, kvôli ktorému k zaisteniu došlo) totiž môže vyvolávať rôzne účinky vo vzťahu k prípustnosti a „dôkaznej sile“ konkrétneho dôkazu. Nie každá nezákonnosť znamená automaticky aj nepripustnosť konkrétneho dôkazu *en bloc*. To, či konkrétna nezákonnosť bude vyvolávať účinky v podobe absolútnej neprípustnosti takto získaného dôkazu, alebo bude „iba“ znižovať jeho dôkaznú váhu, bude závisieť od jej intenzity v konkrétnom prípade. Podstatné z hľadiska hodnotenia intenzity zásahu do požiadavky zákonosti bude pri konkrétnych okolnostiach aj to, či je/bolo v ďalšom konaní možné túto nezákonnosť zhojiť. Vo všeobecnosti však možno zhrnúť, že nezákonnosť pri zaisťovaní vecí dôležitých pre trestné konanie negatívnym spôsobom ovplyvňuje atribúty práva na spravodlivý proces, čo môže v určitých prípadoch viesť až

k stavu dôkaznej núdze a neuneseniu dôkazného bremena v konaní pred súdom. Nezákonnosť postupu v prípadoch zaist'ovania vecí na účely dokazovania tak disponuje výrazným presahom aj do realizácie zásady náležiteho zistenia skutkového stavu veci (o ktorom nevzniknú dôvodné pochybnosti) a do určitej miery predstavuje limitáciu vo vzťahu k zásade voľného hodnotenia dôkazov.

Vo vzťahu k jednotlivým spôsobom zaist'ovania vecí dôležitých pre trestné konanie je na tomto mieste potrebné upriamiť pozornosť aj na vzájomný vzťah jednotlivých dôvodov, pre ktoré je vec zaist'ovaná. Vzájomný vzťah spôsobov zaist'ovania vecí dôležitej pre trestné konanie je ovládaný zásadou subsidiarity. Zákonodarcu teda dáva prednosť zaist'ovaniu vecí na účely dokazovania pred zaist'ovaním nástrojov a výnosov trestnej činnosti na účely uloženia majetkového trestu alebo ochranného opatrenia. Určujúcou normou pre ustanovenie vzájomného vzťahu subsidiarity je § 89 ods. 2 TP.

Nepoverený príslušník PZ je oprávnený vykonať výlučne zaistenie veci na účely dokazovania, a to iba v rozsahu vydania veci (t. j. v intenciách § 89 ods. 1 TP). Napriek opísaným teoretickým východiskám si dovoľujeme vyjadriť kritiku takéhoto reštriktívneho poňatia zaist'ovania vecí na účely dokazovania zo strany zákonodarcu. Nepoverený príslušník PZ je totiž oprávnený iba na vyzvanie osoby, o ktorej sa možno domnievať, že má vo svojej dispozícii vec, ktorá môže slúžiť na účely dokazovania, aby túto vydala nepoverenému príslušníkovi PZ. Osoba, ktorá vecou disponuje, je síce povinná takúto vec vydať (edičná povinnosť), avšak pre prípad, že ju vydať odmietne, nepoverený príslušník PZ nie je oprávnený vec odňať v zmysle § 90 ods. 1 TP (t. j. nepoverený príslušník PZ nie je oprávnený vec odňať v rámci trestného konania). Neefektívnosť takto ustanoveného rozsahu právnej úpravy dokrešľuje manudukčná povinnosť nepovereného príslušníka PZ, ktorý je pri realizácii oprávnenia podľa § 89a ods. 1 TP povinný dotknutú osobu poučiť, že ak výzve nevyhovie, bude jej vec odňatá, avšak sám týmto oprávnením nedisponuje.

V aplikačnej praxi teda môže nastať situácia, keď nepoverený príslušník PZ využije jemu zverenú právomoc na zaistenie veci podľa § 89a ods. 1 TP, avšak osoba, na ktorú sa vzťahuje edičná povinnosť, výzve nevyhovie a nepoverený príslušník PZ tak nebude schopný konkrétnu vec zaistiť v rámci trestného konania. V tomto prípade bude teda nepoverený príslušník PZ odkázaný na policajta, ktorý je oprávnený vo veci samostatne vykonať vyšetrovanie alebo skrátené vyšetrovanie. V tejto súvislosti tak možno vysloviť záver o potenciálnej neefektívnosti zaist'ovania vecí na účely dokazovania nepovereným príslušníkom PZ.

Pre úplnosť je však potrebné doplniť, že aj v prípade, ak dotknutá osoba výzve nepovereného príslušníka PZ (podľa § 89 TP) nevyhovie, tento je oprávnený vec zaistiť v zmysle § 21 ZoPZ. Takéto zaistenie však prebieha v rámci osobitného právneho režimu, a teda mimo rámca konkrétného trestného konania. V zmysle § 21 ZoPZ je teda nepoverený príslušník PZ oprávnený zaistiť vec na vykonanie potrebných úkonov, najmä ak má podozrenie, že táto súvisí s trestným činom alebo priestupkom a pod. (§ 21 ods. 1 ZoPZ). Ak sa podozrenie príslušníka Policajného zboru verifikuje, resp. ak má zaistená vec súvis so skutkom, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie, možno ju následne prevziať do konkrétného trestného konania podľa § 92 TP (§ 21 ods. 2 ZoPZ). O zaistení veci vydá nepoverený príslušník PZ, ktorý zaistenie vykonal, písomné potvrdenie osobe, ktorej bola vec zaistená. Vec môže byť v zmysle § 21 ods. 1 ZoPZ zaistená najdlhšie po dobu 90 dní. V rámci lehoty 90 dní je teda nepoverený príslušník PZ nútený vec opätovne prevziať do trestného konania prostredníctvom § 92 TP v spojení s § 1 písm. e) vyhlášky č. 275/2022 Z. z.

Podľa nášho názoru je načrtnutý postup nadbytočný a formalistický a istú mieru kritiky si prirodzene zaslúži. Ako problematické teda vnímame, že na to, aby nepoverený príslušník PZ mohol zaistiť vec osobe, ktorá ju odmieta vydať, musí byť takáto vec formálne vyňatá z režimu trestného konania a následne musí byť doň opätovne prevzatá. Až po tomto postupe možno využiť vec na účely dokazovania v súlade s požiadavkou zákonnosti postupu orgánov činných v trestnom konaní.

Zastávame názor, že zmienený nedostatok právnej úpravy zaist'ovania veci na účely dokazovania navyše nemožno sanovať ani využitím *analogie legis*. Tú totiž v rámci trestného konania nemožno aplikovať bez ďalšieho a je potrebné k jej aplikácii pristupovať v súlade s optikou, akou na ňu nazerá Ústavný súd SR. Ten na platforme senátnej judikatúry ustálil, že k analogickej aplikácii konkrétnej právnej normy možno v rámci trestnoprocených vzťahov pristúpiť výlučne za kumulatívneho splnenia troch podmienok. Analogiu v trestnom práve procesnom možno využiť, ak i) je jej aplikácia podložená racionálnou právnou argumentáciou a ii) využitie *analogie legis* nemá negatívny dopad na zachovávanie subjektívnych práv jednotlivca v rámci záruk, ktoré poskytuje Trestný poriadok.⁵ V prípade, ak by nepoverený príslušník PZ aplikoval *analogiu legis* a zaistil vec spôsobom podľa § 90 ods. 1 TP, prekročil by rozsah jemu zverenej právomoci v rámci vykonávania úkonov trestného konania, čím by zafažil svoj postup arbitrárnosťou a nezákonnosťou. Z tohto hľadiska je preto vykonávanie úkonov nepovereným príslušníkom PZ nad rozsah ustanovený vyhláškou č. 275/2022 Z. z. potrebné kategoricky odmietnuť.

K písm. e)

Oprávnenie nepovereného príslušníka PZ zaistiť vec na účely dokazovania v zmysle § 89a ods. 1 TP obsiahnuté v § 1 písm. b) vyhlášky č. 275/2022 Z. z. je doplnené a rozšírené o oprávnenie prevziať zaistenú vec postupom podľa § 92 TP. Zákonodarca prostredníctvom inštitútu prevzatia veci zabezpečuje transfer vecí zabezpečených v rámci postupu pred začatím trestného stíhania, resp. v inom trestnom konaní. Osobitne považujeme za potrebné zvýrazniť skutočnosť, že v každom prípade musí byť vec do konkrétneho trestného konania prevzatá na účely dokazovania. V tomto kontexte je teda irelevantné, na aký účel bola vec zaistená, či už v rámci iného trestného konania, alebo aj mimo rámca trestného konania na podklade osobitného právneho predpisu (napr. zákon o PZ, zákon o ochrane pred odpočúvaním a pod.). Pre úplnosť uvádzame, že inštitút prevzatia zaistenej veci sa vzťahuje rovnako aj na zaistené počítačové údaje podľa § 91 TP. K zaist'ovaniu vecí mimo trestného konania, resp. k realizácii úkonov v rámci postupu pred začatím trestného stíhania pozri výklad k všeobecnému úvodu k vyhláške č. 275/2022 Z. z.

O prevzatí zaistenej veci postupom podľa § 92 TP sa vyhotoví zápisnica, ktorá musí obsahovať dostatočne určitý opis prevzatej veci tak, aby nemohla byť zamenená s inou vecou (najmä druhovo totožnou). Osobe, od ktorej bola vec, prípadne počítačové údaje zaistené, vydá orgán, ktorý vec prevzal, písomné potvrdenie o jej prevzatí, prípadne jej vydá rovnopis zápisnice o prevzatí zaistenej veci, a to bez meškania. V prípade, ak nepoverený príslušník PZ prevezme vec v zmysle § 92 TP, písomne o tom vyzrozumie osobu, ktorej zaistená vec patrí.

V tejto súvislosti je však potrebné na záver podotknúť, že nepoverený príslušník PZ môže vec prevziať výlučne v rámci trestného konania. Možno teda vyvodiť, že pre

⁵ Uznesenie Ústavného súdu SR z 23. apríla 2015, sp. zn. II. ÚS 792/2014.